

Gea Norvegica Geopark

Gea Norvegica UNESCO Global Geoparks strategi for perioden 2018-2021

Gea Norvegica geoparks visjon, formål og mål går fram av selskapsavtalens paragraf 4:

§ 4 Formål og ansvarsområde

Selskapet har som formål, gjennom en felles organisasjon, å tilrettelegge og forestå en god og informativ presentasjon av områdets geologiske naturarv. Dette omfatter også å vise sammenhenger mellom geologisk mangfold og betydningen dette har for menneskene i dag, i fortid og i framtid (herunder biologisk mangfold, miljøforhold, samfunnsutvikling, kultur, jordbruk, utnyttelse av geologiske naturressurser m.m.). Gea Norvegica Geopark har følgende visjon og hovedmål:

Visjon: Gea Norvegica Geopark skal spre kunnskap om vår geologiske naturarv og sammenhengene mellom geologiske prosesser og vår eksistens.

Overordna mål:

Gea Norvegica Geopark skal være en UNESCO Global Geopark og skal:

- **Formidle geologiens betydning for samfunnet.**
- **Arbeide for bærekraftig bruk av den geologiske naturarven.**
- **Tilrettelegge regionens geologiske attraksjoner**
- **Synliggjøre regionens geologiske, historiske, kulturelle og økologiske kvaliteter.**
- **Bruke natur- og kulturarven til å styrke identitet og stolthet.**

Geoparkens innbyggere skal vite at de bor i en geopark, vite hva geoparken står for og gjør, og gjennom dette få ny kunnskap og forståelse om sitt miljø og historie, med grunnlag i den lokale geologiske historien.

Verdier som skal styre virksomheten

- Mangfold
- Tverrfaglighet
- Samfunnsnytte
- Opplevelse

En UNESCO Global Geoparks aktiviteter knyttes opp mot tre hovedområder:

- *God forvaltning av geologisk naturarv,*
- *Geoturisme (bærekraftig næringslivsutvikling),*
- *Undervisning/formidling*

Samtidig skal en geoparks kulturhistoriske og biologiske arv inngå i formidlingen.

Bedre kunnskap om geoparken lokalt vil styrke alle de tre hovedområdene. Samarbeidspartnere innen reiseliv spesielt og næringsliv generelt som vet mer om hva geoparken er og tilbyr, vil bety mye for geoparkens synlighet. Dette kan bidra til økt lokal stolthet over å bo i en UNESCO Global Geopark.

Med en liten stab er samarbeid særdeles viktig om målene skal oppnås. Det er selvsagt ikke alle nødvendige kompetanser som forefinnes i staben, for eksempel har vi ikke reiselivskompetanse eller personer med kulturhistorie i fagkretsen i personalet. Det er av stor betydning at kompetanse som er hos eierne kan benyttes av geoparken, noe som også fungerer.

I 2017 ble Geoparken revalidert for tredje gang og det nye grønne kortet kommer med noen anbefalinger for neste fireårsperiode. Anbefalingene er overkommelige og ved å følge opp disse vil vi legge et godt grunnlag for revalideringen i 2021. Det er ikke noen av anbefalingene som vil medføre store endringer i måten vi driver geoparken vår på.

Basert på tidligere strategidokumenter, er aktiviteten i hovedsak konsentrert om to områder: undervisning og næringsutvikling. I tillegg skal følgende aktiviteter opprettholdes og videreutvikles: guidede turer, ulike foredrag, oppfølging av pågående prosjekter, nye prosjekter, forpliktelser i det globale nettverket etc. Det samme gjelder utvikling av informasjonsmateriell, som skilt, brosjyrer, nettidere og andre digitale løsninger, samt at vi følge med på hva som skjer med vår geologiske naturarv i forhold til forvaltning.

NYE FORUTSETNINGER

Geoparken ble etablert i 2006, men aktiviteten skjøt ikke skikkelig fart før 2009/2010. I 2015 ble en viktig milepæl nådd med etableringen av UNESCO Global Geoparks. Dette innebærer store muligheter innen markedsføring av regionen og må også benyttes til å styrke geoparkens finansiering utover dagens modell.

Basert på dagens finansiering er imidlertid administrasjonen redusert pr. dato med 60 % stilling, noe som påvirker den lokale aktiviteten. Innenfor dagens ramme er det ikke forsvarlig å øke bemanningen. Målet om en styrket økonomi både gjennom at deltagere betaler for aktiviteter arrangert av Geoparken og sponsoravtaler, ligger fast. Praktiske løsninger for å kunne ta betalt for flere arrangementer vurderes fortløpende i styret, det er en rask utvikling innen tekniske løsninger for slik betaling.¹

Det har i tidligere planer vært et uttalt ønske om å søke midler fra sponsorer og forsøke å få til prosjekter spesielt innen undervisning med støtte fra oljeindustrien. Situasjonen for bransjen etter 2016 viser at det bør sees til andre bransjer og kilder for å søke eventuelle sponsormidler I 2017/2018 har administrasjonen vært styrket med en midlertidig stilling (geolog), noe som har vært svært gunstig i forhold til fleksibilitet når det gjelder undervisning og guidinger, produksjon til utstilling og generelt i det daglige arbeidet. Dette viser at målet om å få på plass finansiering av en ny stilling er viktig og riktig.

Lardal og Larvik kommuner ble slått sammen fra 2018, til nye Larvik kommune. Dette åpner spennende muligheter og noen utfordringer, siden det nå bare er en kommune i Vestfold som er med i geoparken. Imidlertid er det vedtatt at også Vestfold og Telemark skal slås sammen til ett fylke, så geoparken må sørge for å være synlig gjennom denne prosessen. Det er også

¹ Regnskapsmessig vil betaling fra enkeltpersoner føre til mye mer arbeid for regnskap hos VFK, som kjører regnskap, lønn etc for geoparken, uten ekstra kostnad for oss.

sammenslåinger innen reiseliv, med Visit Vestfold (ganske nyopprettet) som inkluderer Visit Larvik og Visit Telemark som nå Visit Grenland er en del av.

En viktig milepæl i 2015 var innflytning i egne lokaler på Porsgrunn Porselen. Her er det kontorer for administrasjonen, samt et lite, men svært fleksibelt læringscenter. Læringscenteret må gjøres kjent for ulike grupper i området og skal videreutvikles.

Etter etableringen av UNESCO Global Geoparks legges det enda mer vekt på å dokumentere videreutvikling og framdrift i fireårsintervallene. Det er også et økende fokus på i hvilken grad geoparken drives etter prinsipper om bærekraft, i vid forstand. Under UNESCOs generalkonferanse i 2015 ble FN's «2030 Sustainable development goals – 17 goals to transform our world» (SDG) (<http://en.unesco.org/sdgs>) vedtatt. Geoparkenes aktiviteter kan inngå i flere av disse målene, og dette kommer til å bli en del av den årlige rapporteringen til geoparknettverket og fireårsrapportene til UNESCO. På bakgrunn av dette kan vi forvente enda mer krevende framtidige revalideringer og at det grønne kortet kanskje kan bli vanskeligere å oppnå.

Globalt fokus på miljø og på naturvitenskap gir også muligheter. Perspektivet på nettopp bærekraft og naturfag er allerede forankret lokalt i vår geopark og vil gjenspeiles i mange aktiviteter. UNESCO har utgitt en egen brosjyre med tema geoparkene og SDG. Noen av målene og temaene, som God undervisning for alle, Folkehelse, Klimaendringer, Likestilling, Rent vann og hav, Næringsutvikling lokalt, Internasjonal nettverksbygging, er åpenbare områder som samspiller direkte med UNESCO Globale Geoparkers målsettinger og, som det går fram av strategien, vår egen geopark har som arbeidsområder.

Anbefalingene etter revalideringen tas opp i strategiplanen og i handlingsplaner fra 2018. Tema som må jobbes med vil være

- "Masterplan" som inneholder noe om hvordan vi er organisert i forhold til natur- og kulturarv her i landet (forvaltning/vern) og som beskriver hva vi har av verneområder innenfor geoparken
- Mer synlig formidling som fokuserer på sammenhengene mellom natur – kultur – menneske.

Når det gjelder undervisning og tilbud fra geoparken knyttet opp mot læringsmålene må vi avvente pågående revisjon av nasjonale fagplaner.

Geoparken kontaktes av selskaper som tilbyr ulike pakker innenfor reiseliv og undervisning. Eksempler på dette er firmaer som organiserer camp schools for kinesiske barn og ungdommer og reiseselskaper som selger typiske geoturisme turer. Slike interessenter er viktige å møte og kunne tilby opplegg for.

SATSNINGSOMRÅDER

Hovedvirksomheten i geoparken er formidling av geologi og generell naturkunnskap, også sett i sammenheng med lokal historie, kultur og samfunnsutvikling (eksempelvis bosetting, byutvikling, industri i sammenheng med geologiske ressurser). Felles for de to satsingsområdene *undervisning* og *næringsutvikling*, er at det er denne virksomheten som er et sentralt middel for å nå målene.

Undervisning:

Fra selskapsavtalen: formidle geologiens betydning, tilrettelegge regionens geologiske attraksjoner, synliggjøre de geologiske, historiske, kulturelle og økologiske kvalitetene og bruke natur- og kulturarven til å styrke identitet og stolthet.

Geologi kan best læres i kombinasjon med uteundervisning og dette skaper en unik arena for tverrfaglig undervisning og for mulighetene til å vekke realfagsinteresse. Realfagskompetanse er viktig for fremtiden, og geologisk kunnskap trengs for videre utvikling av Norges energikilder, mineraler som trengs i samfunnet, forvaltning av ulike ressurser, hvordan vi skal bygge og bo. Med de personalressursene som geoparken har til rådighet, forsøker vi å tilby opplegg som kan benyttes av skolene selv. Dette er spesielt hensiktsmessig på de lavere trinnene. Alle opplegg må knyttes til gjeldende lærerplaner og kompetansemål. Det vil også være viktig med oppmerksomhet rundt andre retningslinjer fra Utdanningsdirektoratet, eksempelvis tverrfaglighet.

Når skoler henvender seg til geoparken med ønske om undervisning, stiller vi opp i den grad vi kan. Henvendelsene er for en stor del uteundervisning, men vi har også undervisning inne og ser at kombinasjonen gir best utbytte.

Skoler innenfor geoparkens åtte kommuner samt videregående skoler i Telemark og Vestfold betaler ikke for undervisningen. Unntatt herfra er private skoler, som betaler noe. Universitetet i Sørøst Norge har vi faste opplegg for, disse betaler for dette. Det er over 100 skoler innenfor geoparkens virkeområde, så det sier seg selv at personalsituasjonen er en kritisk faktor.

Hva skal vi gjøre?

- Læringsopplegg for de viktigste lokalitetene i geoparken. Disse skal være tilgjengelige digitalt og må kunne brukes både med og uten videre støtte fra Geoparken. Ulike animasjoner kan illustrere geologiske prosesser, til dette må vi regne med behov for ekstern bistand.
- Oppleggene kan egne seg for og tilpasses ulike skoletrinn, basert på at kompetansemål oppgis i bolker i lærerplanene.
- Kurs for lærere for å øke geologisk kunnskap. Kurs må være knyttet til oppleggene som utvikles rundt geoparkens lokaliteter. I samarbeid med eierkommunene må vi forsøke å finne anledninger der lærere fra flere skoler er samlet og hvor et slikt kurs for eksempel kan være ett av flere valg. En mer tidkrevende løsning er å samle interesserte lærere på hver skole.
- I alle kommunene kan det også lages opplegg tilpasset lokal geologi og historie (jfr. opplegg i Bamble kommune 2013), men dette må skje i samarbeid med skoleledelsen.
- Bruke læringscenteret på Porselensfabrikken aktivt som tilbud mot skole og videreutvikle utstillingen.

Basert på erfaringene fra Bamble-prosjektet og i samsvar med læreplaner, økes interessen for lokale opplegg når de har preg av tverrfaglighet. Naturfag, selv om hovedvekten er på geologi, i samspill med lokal historie og kultur øker mulighetene for at skolene tar oppleggene i bruk. Dette kan utvikles til en nasjonal modell, og Geoparken kan være ledende innen slik formidling til skolene. Det er viktig å ha Geoparkens visjon om å styrke identitet gjennom økt kunnskap om eget bosted med i planer rundt undervisningen.

Næringsutvikling:

Fra selskapsavtalen: Formidle geologiens betydning for samfunnet, arbeide for bærekraftig bruk av den geologiske naturarven, tilrettelegge regionens geologiske attraksjoner, synliggjøre regionens

geologiske, historiske, kulturelle og økologiske kvaliteter, bruke natur- og kulturarven til å styrke identitet og stolthet.

Næringsutvikling vil for vår geoparks del hovedsakelig bety bidrag til økt turisme og bruk av området og gjennom dette økt aktivitet for ulike bedrifter. Geoparken driver egen attraksjonsutvikling, formidling og partnerutvikling. For perioden satses det på aktiviteter som fører til økt kjennskap til geoparken lokalt og nasjonalt, langs de samme linjer som man har jobbet etter de siste år. Men for å få volum på dette trengs en strategi for å øke kunnskap innen reiselivsrelaterte næringer.

Det gode samarbeidet med Visit-selskapene fortsetter For å kunne bidra innen det lokale reiselivet og utvikling av geoturisme er det nødvendig å knytte til seg fagkunnskap som vi Visitselskapene, men også med reiselivsmiljøene i for eksempel fylkeskommunene.

Geoparkpartnerne er en sammensatt gruppe og det må gjøre avtaler med partnere som ønsker å inngå et forpliktende samarbeid med Geoparken; til felles nytte. Den viktigste arenaen å samarbeide om er alt som handler om økt attraksjonskraft. Visitselskaper og andre turismeaktører, lokalmatmarked, overnatting, opplevelser – det er mange å velge blant, men det er viktig for geoparken med bærekraft og kvalitet. Geoparken kan også se på mulighetene for å søke midler til å lede prosjekter innen stedsutvikling, reiselivsutvikling (grønt reiseliv, opplevelsesturisme etc.) for på den måten øke egen kraft i lokal næringsutvikling, men dette vil være avhengig av at det inngår personalressurser i prosjektet.

Den store utfordringen er hvordan vi sprer kunnskap om Geoparken og våre aktiviteter, dernest hele tiden å tilby kvalitetsopplevelser som gjør at folk kommer tilbake for mer.

En plan for god synlighet i alle kommunene må utformes sammen med kommunene. Den nye UNESCO logoen må brukes overalt. Vertskapsrollen må styrkes (samarbeidspartnere) for å utvikle et stabilt system for utplassering av informasjonsmateriell og som kontaktpunkter utenfor kontor/hovedbesøksenter.

Finansiering:

Den sentral oppgaven i den langsiktige strategien er å sikre stabil finansiering på et høyere nivå enn pr. 2016. Dette påvirker flere av tiltakene og gjennomføringen av disse. Styret må jobbe mot nasjonale midler. Det må søkes et samarbeid med styre/administrasjon i andre norske UNESCO globale geoparker for å få til dette.

Selv om prosjektmidler normalt ikke kan brukes til en langsiktig finansiering av stilling i administrasjonen, er det viktig å søke midler til prosjekter som passer inn i utvikling og aktiviteter geoparken har og som følger strategi og handlingsplan, eller på annen måte er tjenlig for geoparken.

Til strategiplanen utarbeider administrasjonen årlige handlingsplaner som framlegges for styret

Porsgrunn 19.04.2018

Styrets rullering av strategien for perioden 2018-2021 vedtas